

KENNISMAKING MET DE KLASSIEKEN

#HOEDAN?

In deze nieuwe museumles ontdekken en ervaren de leerlingen hoe wetenschap werkt. Het onderzoeksterrein beslaat de collectiestukken uit het museum die raken aan de *klassieke wereld*. Centraal staat de vraag: 'hoe weten we wat we weten?'

Een museum, een voorwerp in een vitrine, een tekstbord waarop staat 'hoe het zit'... maar hoe zit dat dan? Hoe komen we tot die kennis? En wat doen we met wat we niet weten? Onderzoek doen naar de oudheid is als een enorme puzzel waarvan we heel veel stukjes niet hebben. Met de stukjes die we wél hebben dienen we zorgvuldig om te gaan: letterlijk en figuurlijk! In een maatschappij waarin *fake news* een bekend verschijnsel is, stelt het Rijksmuseum van Oudheden (RMO) kritische omgang met verschillende soorten bronnen centraal in deze museumles.

Twee museumdocenten begeleiden de leerlingen gedurende anderhalf uur: van *blanco* kijken naar een onbekend voorwerp tot het voorzichtig en beargumenteerd komen tot theorieën en conclusies op basis van eigen onderzoek in het museum. Bij dit proces passen verschillende vaardigheden – kritisch kijken, kritisch denken, samenwerken – die tijdens deze museumles op scherp gesteld worden.

Meer weten is meer zien

Het motto uit de educatieve visie van het RMO is helder: als je meer kennis hebt over een bepaald voorwerp of thema, ga je meer herkennen als je ernaar kijkt. Je gaat er echter niet per se meer in zien als je binnen bepaalde kaders kijkt – het beperkt mogelijk zelfs wat je ziet of wat je ergens in ziet.

Met deze museumles slaan we twee vliegen in één klap: het doen van eigen onderzoek leidt naar meer kennis over een voorwerp, maar ook naar de manier waarop die kennis tot stand komt.

Doel:

- Leerlingen inzicht geven in het doen van onderzoek naar de oudheid.

Subdoelen:

- Laten zien dat een museale presentatie een construct is;
- leerlingen tonen hoe verschillende perspectieven op voorwerpen kunnen ontstaan;
- leerlingen laten oefenen met kritisch kijken en denken, toegepast op een tastbare bron uit het verleden;
- leerlingen ervaring op laten doen met kritisch bronnenonderzoek in een museale omgeving.

Duur:

- 90 minuten.

Vorbereiding:

- De leerlingen in acht groepen verdelen;
- met de leerlingen over het museumbezoek spreken:
 - doel van het museumbezoek;
 - verwachting(en) (actieve bijdrage leveren aan het bezoek, bezoek is een onderdeel van het schooljaar – geen 'uitje' – en draagt bij aan ontwikkeling etc.).

Lesopzet

In deze museumles staat onderzoek doen naar één voorwerp centraal, stap voor stap.

Wat hebben we hier...

Introductierondleiding (25 minuten)

De leerlingen – vooraf reeds ingedeeld in acht kleine groepen – worden in twee groepen verdeeld: de groepen 1 tot en met 4 gaan met de ene museumdocent mee, groep 5 tot en met 8 met de andere. Beide museumdocenten behandelen vervolgens één voorwerp tijdens de introductie.

De leerlingen doorlopen met de museumdocent de volgende stappen:

- *Blanco kijken: wat is het en waar is het voor gebruikt?*
- *Analyse: maar wat is het dan?*
- *Onderzoek: #HOEDAN?*

De leerlingen hebben in circa 25 minuten geroken aan het onderzoekswerk: *blanco* beginnen, kritisch kijken, zelf nadenken, theorieën onderbouwen, andere theorieën aanhoren en (eventueel) van commentaar voorzien – wellicht ook samen tot (nieuwe) conclusies en inzichten komen. Dat vormt de kern van het volgende onderdeel uit de museumles: een eigen onderzoek.

Replica in 360° (15 minuten)

Terug in de educatieve ruimte staan er acht replica's opgesteld op tafels. Op iedere tafel ligt ook een onderzoeksformulier (dat formulier houden de leerlingen tijdens deze en de volgende fase bij zich). Ieder groep krijgt een eigen object toegewezen en neemt plaats aan de tafel bij dat object. Op het onderzoeksformulier (en op het scherm) staan de twee kernvragen waar de leerlingen een antwoord op moeten geven:

- *Wat is het?*
- *Waar is het voor gebruikt?*

De leerlingen krijgen vijf minuten om te kijken, overleggen en om op hun onderzoeksformulier een antwoord te noteren. Daarna maakt de museumdocent een inventarisatieronde langs alle groepen om de theorieën met elkaar te delen (zonder een oordeel te vellen).

Belangrijk bij deze manier van werken (doel – naar Grever/Van Boxtel):

'De authentieke historische objecten maken de leerlingen nieuwsgierig en kunnen als ankerpunten dienen voor het onthouden van informatie, zeker als een object actief onderzocht is.'

Proef op de som: het museum in (45 minuten)

In het museum gaan de leerlingen in acht groepen op zoek naar hun 'eigen' voorwerp – een echte variant (of dé echte). Ze doen dat met een bronnenmap in de hand en met het onderzoeksformulier. Op de achterzijde van dat formulier controleren de leerlingen hun eigen theorie uit het onderdeel replica in 360°. Ze doen twee dingen op locatie:

- 1) Hun eigen theorie controleren door nader (bronnen)onderzoek en op de achterzijde van het onderzoeksformulier noteren wat hun voorwerp daadwerkelijk is en waar het voor gebruikt is.
- 2) Een korte presentatie (maximaal 3 minuten) voorbereiden die ze in twee subgroepen aan hun klasgenoten gaan geven.

Ze krijgen daar tien minuten de tijd voor. Daarna splitst iedere groep, zoals aangegeven, zich dus in twee kleine afvaardigingen (maximaal vijf minuten voor logistiek). Iedere 'helft' gaat met een museumdocent mee. In de resterende (circa) dertig minuten presenteren de leerlingen hun voorwerp (en hun bevindingen) aan de andere leerlingen. Zo geven de leerlingen elkaar in feite een rondleiding, met hun eigen onderzoeken als kern daarvan.

Afsluiting (5 minuten)

